

ZGODNJA DANICA

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik. Inide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 14. prosenca 1870.

List 2.

Marija, pomagaj!

Sprejmi danes, o Devica!
Prošnje naše tožni glas,
Ki rešivna ko Danica
Se oziraš milo v nas
Z visočine
V globočine:
O Marija, vslíši nas!

Ti otrokom obljubila
Za gotovo si pomoč,
Ko skušnjave žuga sila,
Ko proti pogube noč:
Z visočine
V globočine,
O Marija, glej na nas!

Zdaj kipé valovi silno,
Vdarja greha tresk in grom:
Sveti, sveti nam obilno,
Da ne stré nas barkolom.
Z visočine
V globočine
O Marija, reši nas!

M. J. L.

Občni cerkveni zbor.

(Dalje.)

Kaj bodo škofje storili, da se porazumejo,
ker enakega jezika ne govorijo.

Škofje res govorijo trideset do štirideset raznih jezikov, in vendar skorej vsi govorijo en jezik, in sicer tisti jezik, ki prav dobro edinosti cerkve vstreza, govorijo namreč tisti katoliški, t. j. splošni jezik, ki prav posebno pristuje splošni cerkvi, in ta je latinski jezik.

Latinski jezik je cerkveni jezik. Na jutrovem, kjer katoliški škofje navadno greško, armensko ali arabsko govorijo, razumejo vendar več ali manj latinskega. Tisti zmed njih pa, ki slabo ali malo latinskega umejo, se za zbor tudi z učenjem jezika pripravljajo. Ako bi kdo tudi prav nič latinskega ne umel, lahko mu tovarš vse pretolmači, kar se je tudi zgodilo o priliki velikega shoda škofov k tisučletni spomenici pervakov aposteljnov leta 1867. Pri občnem vatikanskem zboru govorilo se bo le v latinskem jeziku. Se vé, da to ne bo všeč radovednežem in marsikteremu dopisunu, pa tudi nekterim poslancem svetnih vlád ne (ko bi bili pričujoči).

Latinski jezik je že od apostoljskih časov z malimi izločki cerkveni jezik, in le cerkvi se imamo zahvaliti, da se je ohranil. To spričuje edinost, in ravno v tem se cerkev prav dobro loči od novošegnih družb, katerim je geslo: razdelitev, sovraštvo, nasprotovanje.

Razmera med cerkvijo in temi družbami je nekoliko podobna hiši, v kateri so aposteljni sv. Duha prejeli, in pa zidanju babilonskega stolpa. Sv. Duh je navdihnil Petra, pervega papeža, in govoril je tako, da so ga vsi razumeli; — v Babeljnu pa, kjer je prevzetnost vladala, je Bog jezike zmešal.

Pri občnem zboru tedaj se bo le latinsko govorilo, pa škofje si ne bodo zavoljo tega med seboj tuji.

Kakšna je z naj višo papeževo veljavnostjo pri zboru.

Pokazala se bo še v lepši svetlobi, kakor pri navadnem vladanji cerkve. Nič ni tako papeževo, kakor ravno cerkveni zbor. Papež je glava, in vsi drugi škofje so udje enega telesa. Že smo omenili in rekli, da le papež smé sklicati in razpustiti zbor, papež sam ga vodi in mu predseduje in njegovo poterdilo dá sklepom veljavo.

Brez papeža so škofje zmotljivi, ako so tudi v velikem številu zbrani. Pokazalo se je že, da se je na pet sto zbranih škofov prav zelo zmotilo.

Bossuet prav častljivo o cerkveni nezmotljivosti tako-le govori: „Očitno je hotel Jezus naj popred to nemu samemu dati, kar je potem med več od njih razdelil, pa nasledek začetka še ne overže, in prvi s tem svojega mesta ne zgubi. Perva beseda: „Kar boš zavezal,“ nemu samemu govorjena, je že vse tiste pod njegovo oblast spravila, katerim je bilo pozneje rečeno: „Vse, kar boste razvezali“ itd. Kar je pa Kristus obljubil, se ne dá preklicati. Oblast, ktera je večim dana, ima že omejenost v tem, da je med več razdeljena, una pa, ktero ima en sam, je dana za vse brez izjeme in je popolnoma.“

V djanji ni občnega zbora, ako papeža ni zraven: škofje sami bi storili le zborovanje, ali nezmotljivi bi gotovo ne bili. Nezmotljivost zborova, kakor zbor sam, je le po papežu in s papežem.

Naš gospod Jezus Kristus nebeški in nevidni poglavar svoje cerkve vlada po svojem namestniku škofe, bodi-si, da so v zboru zbrani, bodi-si, da so po svetu raztreseni. Vlada jih po papežu, ki je ravno tako učnik in naj viši pastir vsih škofov, kakor je vsih duhovnov in vérnikov.

Kako je vsak škof pri vesoljnem zboru zase sicer ne nezmotljiv, vendar pravi sodnik v verskih rečéh.

V zboru so združene vse luči, da razsvetljujejo cerkev. „Vi ste luč sveta,“ je rekel Zveličar sv. Petru in aposteljnem. Pri zboru pa vidimo naj prej naj poglavitnejši in naj lepši luč, ki sama že zamore vse razsvetljevati, namreč papeža, namestnika tistega, ki je „luč in resnica.“

Okoli te naj svetlejši luči so zbrane druge manjši, namreč škofje. Sami bi ti ne mogli vsega razsvetliti, ker so pa vendar prave luči, pomagajo s papeževo lučjo razsvetljevati, in poveljujejo bliščobo in lepoto njeno.

Veljavnost škofov je manjši od popolne veljavnosti, akoravno je veljavnost, in ravno zato ni nezmotljiva. Papež sami, kakor glava cerkve in vesoljni škof, papež sami, kakor edini namestnik našega Gospoda in Zve-

ličarja, je edina in stanovitna veljavnost v cerkvi. — Ravno tako je, kakor v družini, v kateri ima oče popolnoma veljavnost, kjer pa tudi mati nekako veljavnost ima, če je tudi manjši od očetove in na to navezana.

Kakor pa v družini očetova in materna veljavnost niste dve, ampak ena sama domača veljavnost, tako ne stori božja veljavnost papeža in škofov dveh veljavnost, ampak edino duhovno veljavnost. Tu ste dve stopinji ene in tiste veljavnosti: spodnja, ki se dá popraviti in je drugi podverstena in na njo navezana, od ktere še le poterjenje zadobiva, in viši stopnja, ki je nespremenljiva. Škofova rzsodba, bodi-si pri zboru, ali zunaj zbora storjena, je resnična rzsodba, pa le zmiraj rzsodba prve stopnje. Osebe navadnih sodnij ne delajo nespremenljivih rzsodb, zamore se od njih še dalje obrniti, ali pri vsim tem so vendar le pravi sodniki. Ravno taka je s sodbo škofov. Dokler sodba od glavarja cerkve ni poterjena, ni ne nespremenljiva in ne nezmotljiva, vendar pa je prava rzsodba, posebno, ako je storjena v občnem cerkvenem zboru, kjer sv. Duh še bolj očitno dela. Imajo tedaj te sodbe vselej veljavo, in še precej veliko.

Rim in katoličanstvo.

Ponosen je bil Rimljan na svojo staro-slavno Romo, kraljico mest, vladarico zemeljskega kroga, zanjo je živel, zanjo se boril ter kri prelival, zanjo daroval življenje in premoženje. Toda več kot je bila nekdanja Roma zmagoslavnemu Rimljanu, je večno mesto, je novi Rim za katoličana, ki je svoji Cerkvi verno vdan. In zakaj? Zato ker je Rim sedež vidnega poglavarja Kristusove Cerkve, namestnika sv. Petra, ki si je bil ravno Rim izvolil za središče katoliškega sveta, gotovo ne brez posebne Božje naklombe in namembe. Rim je tedaj središče, okoli kterega se verti ves pravoslavni katoliški svet, kamor se verno ter zaupno obračajo oči vseh katoličanov, od kodar pričakujejo pomoči vsi pravoverni častivci Kristusovi, terdno prepričani, da ondi kjer je Peter tam je Cerkev, kjer naslednik sv. Petra tam vidni poglavar sv. Cerkve, na kterega je kot na nepremakljivo stoječo skalo zidana Cerkev, ktere peklenške oblasti nikoli ne bodo zmogle. To verujemo mi katoličani, tega smo živo prepričani; zato pa se tako zaupno oziramo tje v večno mesto, kjer stoluje namestnik Kristusov, kjer vlada Pij IX sv. Cerkev, deržeč v krepki roci ključe njene, ki jih je po sv. Petru sprejel od Kristusa samega, njenega ustanovitelja. Tega prepričanja se mi katoličani terdno deržimo, naj nas tudi pika ter zbada sovražnikov temni roj, naj nas psuje nasprotnikov družal ter zove ultramontance, kakor hoče! Kdor se derži sv. Petra stola, kdor se oklepa Rima, je katoličan, kdor skazuje pokoršino Piju IX, on je zvest sin svoje Cerkve, veren spoznovavec edino pravoslavne katoliške vere, ki je le tam čisto, nepokvarjeno zerno, kjer je namestnik Kristusov, le tam bister, zdrav studenec in iztok zveličavne resnice, kjer je Pij IX, naslednik sv. Petra. Na Pija IX se nam je tedaj ozirati, on je in ostane skala, ki se ne okleca, ne premakne, on kazavec na svetovnem časomeru, ki prav kaže čas. Kdor se potem časomeru ne ravna, ni katoličan, nima pa tudi izgovora, ker se kazalo to daleč vidi čez vso prostrano zemljo. In jeli ni v resnici veličastna prikazen to, da starček, preganjan od zakletih sovražnikov, starček, ki se zanaša na beliče svojih otročičev, da se more živiti, da ta starček si upa grozeče požugati s perstom zmotam in strastim sedanjim sredi svojih stisk in težav? Ta starček na skali sv. Petra nikdar ni močnejši, nikdar večji, kakor kedar je preganjan, pripet na križ: ker križ mu daje novih moči, križ mu je drevo življenja, ker je bil že drugi razpet na njim, čigar moč in krepkost dobiva on s križa.

Rovarski in drugoverski listi, se vé da, kriče ter se hudujejo, obrekujejo Cerkev in vse, kar je v dotiki z njo. Edinost v Cerkvi jim je nesterpnost, splošnost ultramontanizem, in nespremenljivost resnice le pomanjkanje napredka. Mi zavračamo ter odbijamo očitanje nesterpnosti. Če edinost tudi izključuje zмотo, ne izključuje zadel tega sterpnosti, in mi katoličani ne hrepnimo po nesterpljivosti drugovernikom nasproti, temuč po ljubezni, vsestranski keršanski ljubezni.

Če veren jud nosi na svojem praporu podobo Jakopa, ki prerokuje ter obeta Odrašenika, če veren protestant na svoji zastavi stavi na ogled Kristusa, Zveličarja sveta, daje nam to povod k nadi, da nas znabiti nepričakovano kmalo zediní duh resnice. Zato nas varuj Bog vsake gorečnosti njim nasproti! Judje in protestantje, ki imajo še kaj vere, so pa tudi veliko manj priskutni in neslani, kakor ona versta tudi katoličanov, ki so se davno že z vero skregali, pa se še vedno kot svinčena teža obešajo Cerkvi na péte. Na njihovem praporu ni viditi družega, kakor k večemu zidarska ometača v znamenje, da se tudi one vdeležujejo nesrečne zgrade babilonskega stolpa. Ne očitajte nam tedaj nesterpljivosti; mi spoštujemo pošteno, odkritoserčno spoznanje, pomilujemo pa hlimbo, s katero se marsikdo še upa zvati katoličana, da si že zdavno ne nosi več živega Kristusa v svojem sercu.

Očita se nam tudi mnogoverstno, da nam manjka ljubezni do domovine, kakor da bi ljubezen domovinska ne imela prostora poleg ljubezni do obežne družine vseh narodov, kterih glava je Kristus. Preč tedaj s tem nizkim pa neresničnim očitanjem; katoličani so se vedno hlabro ter junaško vdeleževali bojev za domovje in ne ljubijo očevine manj memo drugih. Ljubijo pač ljubijo domovino, ljubijo jo v dvojni meri, ako se blišči v solnčnem lesku prave keršanske prostosti!

Zatem se očita djanskim katoličanom tudi, da so nasprotniki napredku, sosebnost pa prigreva protivnikom okrožnica sv. Očeta, dasi je niso znabiti nikdar brali. Stavek 80. obsodi novošegno omiko pa tako imenovani napredek, s kterim se Kristusove Cerkve poglavar nikdar ne bode spravil. Sv. Oče obsojuje ondi ter zavrača le ono sedanjo izoliko, ki hoče pod krivim imenom černo za belo, noč za dan razglasiti. Čeznatorne resnice ne morejo biti nikdar nasproti natornim resnicam; zraven nezmernega morja, kterega ima preiskovati ter prebroditi človeška učenost, odpira se drugo morje, ki je še večje, morje namreč razodete resnice. In poleg severnice, ki nas vodi na onem morji, spričevalo namreč skušnje ter opazovanja, imamo še drugo severnico, ki nas varno vodi na tem morji, namreč spričevanje Boga samega. In če nasprotniki terdijo, da je spoznavanje verskih resnic opovira napredku ter svetni vednosti, kličemo jim: kar vi veste, vemo tudi mi; a mi vemo še, kar vi v lastno nesrečo ne veste. Za tega radi pa pravi tudi veliki mislec Šeling: „Dušna revnost in brezsmiselnost je to, kar se derzne imenovati razsvito.“

Tudi nas nasprotniki neprenehoma pitajo s tem, da smo sovražniki obertnosti, dasi je ni večje laži memo te. Zgodovina naj tu odgovarja. Se li niso v srednjem veku, ko je vera naj lepše cvela, tik mogočnih domov (stolnic), sred neštevilnih steržečih stolpov povzdignile one velike kupčijske mesta s svojim bliščem in bogastvom, kakoršnega sedaj ni najti več? In oni čudovito bogati blesk se ni v današnji meri naslanjal na revščino neštetege mestnjanstva. Premožnost je bila skoraj občna in kar se je s tedanjimi sredstvi otelo zemlji in morju, zraven pa storilo za Božjo čast, za vero in bogoljubnost, kaže ter spričuje neoveržno, da pravo keršansko verno življenje ne stavi zaprek djanskim početjem in dušnim

zasledbam; zato pa je Dante, véliki pesnik, imenoval obertnost „hčerko božjo.“ Mi jej tedaj nismo nasprotniki; le tega nečemo pripustiti, da bi se denarna premoč (pretega) uporabila v to, da bi se siloma uklepalo manj zmožnih prepričanje. Zoperni pa so nam tudi novošegni svobodnjaški vekači, ki so se vsikdar in povsod pokazali kot pokopači svobode. Mi smo pozitivni nasproti negativnosti, keršanski nasproti nekeršanskim, mi sklepamo z državsko prostostjo tudi poslanstvo vere in resnice. V tem hrepenenju nas poterjuje in spodbuda sv. Oče, ki je slednji čas večkrat iz one stražnice, ki ima budeti nad omiko človeštva, povzdignil svoj glas: „Zaspanci, enajsta ura je odbila!“ Da bi vsi čuli ta stražni klic, da bi vsi izpolnovali njegov svet, kmalo bi plame prave, božje prostosti spet svitložareče zaplamenelo med narodi.

Po sadji se spozna drevo.

Svoboduhi pa verski nasprotniki so že tolikrat Cerkvi z lažmi in obrekami ogerdili veličastno obličje, jo opisovali in raznašali jo za tlačilko ljudstev, za izvir mračnosti in temote nasproti napredovavnemu, razsvitljenemu svetu.

In zakaj? Cerkvi se imate zahvaliti za nedolžnost svojih otrok, za zvestobo svojih žená ali mož, za poštenost svojih sosedov, za verlost svojih delavcev, za vede in umetnosti, ki vam krasijo deželo, za vgodne slovesnosti, ki vam slajšajo življenje, in za nade, ki vam prijazno svetijo unstran rake in grobiša.

Sredi izmed poganske spridenosti in groznega dušnega razpada dala je Cerkev prikliti krepostim, katerih do tistih dob svet še po imeni ni poznal. Ona je oberzdala in ukrotila divjake, ona se borila zoper zlobo in storila vse za vednost in napredek.

In tudi danes zamore le ona priteči človeštvu na pomoč; le ona je v stanu rešiti nas sužnosti, ki nam žuga — nevere, ki nam je otamnila slast življenja, — spridenosti, ki nam razjeda dušo; le ona nas zamore in hoče rešiti!

Kaj pa so sovražniki cerkveni storili za ubogo človeštvo? Njim dolžujemo topov in orožja morivno moč, vojašnic pa tvornic velikanske zgraje, telesni in dušni razpad človeštva, družega nič ne.

Svoboduhi pa grebó sami sebi grob. Izpulite ljudstvu vero iz serca, nasledki se bodo navalili na vas.

Kaj bi bili mi brez vere, brez vernosti, brez Cerkve? Nesrečniši, revniši in pomilovanja bolj vredni mimo brezumne živali.

Za del tega se pa tudi ne plasimo odkrito ter naravnost potezati se za vero. Zarad tega razgrinjamo prostožidačev zlobe in temne početja, ne brinoči se za posmeh nasprotnikov Cerkve in človeštva. Zato pa tudi ne bodemo gledé načel nikdar ne za las se odmaknili od poti, po kateri smo stopali doslé.

Človeštvo pa samostani.

Pri onih ljudéh, piše sloveči Balmes, katerim so verske vstanove prazne in zametljive, če ne celo nevarne in pogubne naprave, razvidno je pač dosti, da se z duhom človekovim ter globokimi čutili neizmernega serca človeškega niso pečali veliko. Ker jim je duša sesehnéla, ne čuti jim serce nič nasproti onemu množnemu številu mož in žená, ki so se zedinili v blagi namen, sami sebe žertvovati, ali druge posvetiti (drugim k zveličanju pripomoči), ali pa revšino lajšati in nesrečo tolažiti. Vsem sladnostim življenja za vedno se odreči, v skupnem bivanju se zagrebsti, v ostrosti in pokori naj Višemu v žgavni dar se darovati, to je tem sperehim dušam le meržnje povod.

Toda človeštvo navdajajo drugačne misli. Človeštvo

prešinja naj živejše sočutje do onih stvari, ktere so ne- katerim tako nedrage in pristudne.

Prečudne tajnosti našega serca to! Dasi edino le v zabave in životne slasti zamišljeni in plavajoči ter verteči se v kernici praznih šal in abotnih igračarij, polasti se nas vendar-le globoko ganutje, ko se nam postavi pred oči redovniška oseba s svojo običajno resnostjo ter dušno zbranostjo. Samotnost, žalost celo, imajo neizrekljiv vpliv na nas.

Le tako se da razložiti navdušenost, ki pretrese ter prešine celo ljudstvo pa ga s skrivno neko močjo dervi za sledjo možá, ki nosi na čelu svit (znamnje) dušne zbranosti, čigar odelo in življenja način zaznamuje odpoved vsemu pozemeljskemu in pozabo sveta. Kar bi se na prvi pogled našemu okusu lahko naj bolj mizsko zdelo, zaseneje otožnosti, ki širi peroti čez dušno zbranost in samotnost redovnega življenja, to nas omami, pa se nam ravno naj bolj prikupi.

Duša naša nosi namreč znamenje prognanstva, zato jo pa ganejo le stvari, nad katerimi se razprostira sv. žalost. Hoče li lepota razkriti svoje naj vabljevše čare, mora solza britkosti potočiti se iz njenih oči, čelo njeno mora se zagerniti v zamišljenost, lice njeno prebledéti vsled boleznega spomina. Da se nam življenje junakovo živo prikupi, mora biti nesreča njegovo spremstvo, zdihljej njegova uteha, terpljenje in črna nehvaležnost plačilo njegovim krepostim.

Dokler bo terpel verozakon Sina človekovega, ki ni imel, kam bi položil trudno glavo, ki se je opočil si vsedel na poti tik vodnjaka, kakor neznamen ptujec: dokler bo vladal verozakon Sina človekovega, čigar prihod je oznanoval skrivnostni glas v pušavi, oznanoval klic moža, čigar obleka je bila iz velblodove dlake, čigar ledja je oklepjal usnjat pas, čigar živež so kobilice bile in gozdna sterd; dokler bo ostal ta sveti verozakon, ni nič bolj svetega, nič bolj vrednega našega spoštovanja, kakor samostani, katerih prvotni in pravi namen je vresničenje tega, v čemur je nebo sklenilo človeka podučiti s tako vzvišenimi ter zgovornimi poduki.

Časi bodo odpravili čase, premene sledile premenam, prevrati prevratom, samostansko življenje bo ohranilo lepšaje svoj obraz, sterpelo bo napade, skusilo več ali manj človeške slabosti, stoletij prebeg ga bode stresal, stresala rušivna moč dogodb: toda obstalo bode ter nikdar ne minulo. Če ga odpahne eno občinstvo, našlo bo svoje zatočje v drugem; pregnano iz mest, postavilo si bo staniše v gozdih, in če tudi tu ne bode dobilo pokoja, pobegnilo bo v pustót tihotno grozo.

Dokler govori k ljudem križ, zastava bolečine in ljubezni, zastava muke in smerti Sina Božjega, odjekoval se bo vedno glas njegov ter navduševal k popolnemu življenju po evangelijskih svetih. In dokler človeštvo prav človeško misli in čuti, oziralo se bo s spoštovanjem na one duše, ki slušajo križa glas, in drage volje se jim privošilo bode mestice med seboj. Naj posamezni ljudje samostane napadajo, človeštvo samo jih nikdar ne bode. Prijatelj samostanov.

Tri mesce na Jutrovem.

(Konec popr. oddelka. Mesto Tir in njegove znamenitosti.)

Pređen smo prišli v Tir, mi je bila silno znamenita reka „Naher-el-Kasemije“ ali nekdanji Leontes, ki izvira v Celesirii med Libanom in Antilibanom in se tukaj še le, nekoliko pred Tirom izliva v srednje morje. Pil sem iz te v zgodovini toliko sloveče in poetiske reke in vzel sem iz nje lep okrogel kamniček v spomin. Nekako veličastno, mogočno, še zmiraj pesniško šumljá Leontes pod visokim, umetno zidanim mostom, ki zidal ga je Ibrahim-paša.

Po dolgi ravni poti bliz morja smo šli dalje med obdelanimi polji, kakor sploh veči del tisti dan. Med temi minljivimi starinami in podertinami, kakor smo jih povsod nahajali, se dá veliko bolj priserčno moliti, in z veči zvestobo neminljiva beseda življenja prebirati, in nekako posebno dobro mi dé, ko brevir v roke vzamem. To imam zapisano v popotnem dnevniku, in vidim zdaj še toliko bolj poterjeno, ko so se „pokvečeno-inteligentni“ pisarji spotikali nad Pijevo besedo, ki jo je govoril o pričetju cerkvenega zbora po sv. Janezu Zlatoustu, da je cerkev Božja močnejši od nébesa. Zakaj Kristus je sam djal, da „nebo in zemlja bo prešlo, njegove besede pa (ki so Cerkvi obstoj do konca sveta zagotovile) ne bodo prešle.“

Ker smo prišli v Tir še pred štirimi, smo imeli še dosti časa ogledati mesto in vse njegove znamenitosti.

Pervo, kar smo ogledali, so podertine stare stolne cerkve. Razdjanje njeno še priča, da je bila kaj zala in častitljiva. Groba Origena in Miroslava Rudečebredca sta bila v tem svetišču. Imela je 3 ladije in 3 ločene skončnice (abside); kacih 220 čevljev je bila dolga in do 70 čevljev široka (čisto natanko ne vém mere.) Žalostno je razdjanje tako lepega svetišča; le nekaj zidov še stoji; vsa zemlja je pokrita s posutjem; vidili smo zvernjene tri strašanske stebre, vsak iz enega samega čoka. Merili smo jih in bil je eden 8, dva pa 10 stopinj dolga; poslednja sta ležala vstrič, zedinjena v enega pri dnu in pri verhu. In kolika debelost! To silovito delo, (gotovo na mestu stare bazilike iz 4. stoletja) iz rudečega granita, je boje iz druge polovice dvanajstega stoletja, in ker so bili Saraceni l. 1291 mesto razdjali, tedaj zala bazilika ni prav dolgo stala. Da so pod razvalinami imenitne reči, ni dvomiti. Francozje, ki so na Jutrovem posebno mogočni, so zemljo malo dalje proti morju vso prekopavali in premetavali, ter starin iskali; če jih je kdo hotel zijati in gledati, so ga pa nabili. Tako sem slišal praviti.

Pripoveduje se, da je Zveličar blizo mesta Tira pridigoval, in dolgo časa so kazali še kamen, na katerem je menda sedel. Sv. ap. Pavel je na svojem popotvanju našel ondi veliko stanovitnih kristjanov (Dj. ap. 21, 3. 4.) Zgodaj je dobilo mesto tudi škofovski sedež. (Bibl. Gesch. Dr. Schuster str. 159.)

Od spominkov slavne bazilike smo šli nekoliko proti zahodu, to je, k morju, in ogledali smo kraj nekdanjega zavetnika, kar nas je z novim in ne manjšim sterme-njem napolnovalo. Vsa stran ob morji so skorej same velikanske pečine in razdjanja nekdanjih ozidij in poslopij. Vse križem leže prelepi stebri, njih kosovi in šibre, — nekteri veči, nekteri manjši. Morje pri obrežji je tako rekoč zasuto od šibrovja nekdanjih ozidij in starodavnih stavb. Človek stermi ko vse to vidi, in pomisli, kaj je bilo, in kaj je. —

Ogledali smo potem, sedanje znamenitosti, ki so pa prav revne. Kaj če neki pod turškim jarmom dozoriti? In če se danes kaj postavi, si ne moreš svest biti, če bo še jutri stalo. Greška katol. stolnica ima lep marmorni tlak, nekaj srebernih posod, drugo je malo vredno; vernikov je kacih 200. Tudi razkolniški greki imajo ondi svojo cerkev. Naj več vernikov imajo katoliški Maroniti, vsih morebiti kacih 2000 do 2500. Severovzhodnji del mesta je ves katolišk, jugo-zahodnji ves musulmanski. Govoril sem z greško-katoliškim škofom; star služabnik nam je prav z veseljem razkazal cerkev, dal tudi vsakemu hlebček neopresnega pšeničnega kruha, kakoršnega imajo ondi za sv. mašo. Mlad duhoven je prav prijazno razlagal ondotne okolišine. Ne zná pa ondi nihče družega kakor arabsko in k večemu malo francosko, — tudi z gerškim škofom sem po arabsko lomil. Veliko pa to cenijo na Jutrovem, da se v šolah svojega

maternega jezika popolnoma izučé in prav v lepem zlogu znajo že mnogi mladenči pisati, kateri imajo srečo, da se šolskega nauka vdeležvajo.

Ako bi se o Tiru hotlo natanko popisovati, bi bile to velike bukve, za kar tukaj ni namen in ne prostora; nekaj malo pa moram vendar omeniti iz zgodovine slavnega Tira.

Tyr se imenuje greško *Τύρος*; hebr. Tsor ali skala, arabsko Sur. Začetek Tira zginja v starodavnih časih; stavijo ga eni celih 2850 lét pred Kr. rojstvo. Po vsaki ceni je bil o Jozvatovem času (1450 l. pred J. Kr.) vterjen kraj; imenuje ga Jozva „Sidonovo hčer“ (13, 12). Malo pred zidanjem Salomonovega tempelja je Hiram zasedel kraljevi prestol v Tiru (969 l. pred Kr.) Znana je zveza med njim in med Davidom, ko je kralj tirski pošiljal judovskemu kralju ceder za tempelj. Ta zveza se je pod Salomonom še razširila; pšenico in olje je Salomon dajal Hiramu za les in za razne delavce pri lesu; tudi je Hiram odstopil v Galileji kos zemlje z 20 mesti. (1. Kralj. 9, 13.) Hiram pa je vzajemno Salomonu veliko stregel pri njegovih tergovski zvezi z Ofirom na večeru. Naslednje leta so se jeli celo med seboj možiti in ženiti, kar je bilo pa Izraelu v veliko škodo.

Bogastvo in slava mesta Tira je silno rastla, s tim pa tudi njegov napuh, lišp, lahkoživost, mehkužnost, zapravljivost, poslednjič požrešnost, nečistost ter silovita spačenost prebivavcev. Kar so preroki Ecehiel (pogl. 27 in 28), Izaija (23), Joel (3, 4), Amos. (1, 9, 10), Caharija (9, 2—9) razuzdanemu mestu prerokovali, se je le prehitro spolnilo. Asirec Salmanasar je veliko lét oblegal mesto na suhem (stari Tir) in bližnji otok, na katerem je bil novi Tir; Kaldejc Nabuhodonosor je po 13 letnem stiskanju razdjal stari Tir. Zidano je bilo v sredi vodá na otoku novo mesto z nezmernim blišem in visokim obzidjem, pa zastonj: Aleksander Veliki ga je 7 mescev oblegal in premagal. Bil je od suhe zemlje do otoka naredil zasip, otok je bil tako spremenjen v polotok. Dobili so pozneje mesto v oblast Sirijani, potlej Rimljani, l. 636 Saraceni, l. 1125 so jim ga pa vzeli križarji in mesto se je spet močno povzdignilo, l. 1187 je odbilo napade Saladinove, 1291 pa je omagalo pod musulmanskim orožjem, in ni se več povzdignilo. Bilo je, kakor bi se bili vsi življi sperli zoper zmehkuženo in nekdanj tako razuzdano mesto še pod turškim gospodstvom, kajti povodnji in potresi (zadnji l. 1837) so celo perst in zemljo v morje pluli, golo skalnato okostje pa je pesek zagernil.

Nekdanji ošabni in meséni Tirci so si čisto enaki z dandanašnjimi petelini, ilovčani in perstenjaki. Prerok Ecehiel veliko piše o Tiru, njegovem bogastvu in lepoti, pa tudi o njegovih pregrehah in nesrečnem razdjanju, ki mu ga prerokuje. Naj postavim le nekoliko tega, kar je bilo Tiru napovedovano V 28. poglavju Ecehiela je pisano:

To reče Gospod: Ker se je tvoje serce vzdignilo, kakor da bi bil Bog; glej, zato bom nad-te pripeljal tujce, naj močnejši izmed narodov (Kaldejce; pozneje vojsko Aleksandrovo); in izderli bodo meče in oskrnili tvoje veličastvo. Umorili in pogreznili te bodo, in tvoja smert bo kakor smert pobitih sredi morja.

Mar porečeš svojim ubijavcem: Bog sem, ko si človek, ne pa Bog — v roki njih, ki te morijo?

Smert neobrezanih (hudobnežev, brezbožnih) boš storil v roki tujcev.

Po mnozih tvojih kupčijah se je tvoje serce s krivicami napolnilo, in si grešil, zato sem te pogubil.

V tvoji lepoti se ti je serce povzdignilo, zgubil si modrost v svoji lepoti; torej sem te na tla vergel.

Z mnozimi hudobijami, s krivičnim kupčevanjem

si oskrnil svetišče; zato bom sredi tebe vkresal ogenj (vojsko vnel), ki bo žerl.*)

Naslednji popis našega obeda in prenočevanja v slavnem Tiru utegne pojasniti, da je mesto zdaj res v takem stanu, kakoršnega so mu preroki napovedovali.

Večerja ali prav za prav še le kosilo je bilo tako-le. Soba, brez mize, brez klopí, brez stolov, vsa polna smeti, se pomete, da se vse kadí. Pogerne se nekoliko štorij po tléh. Na vprašanje po stolih prinesó tri stoličke, nižje kot so pri nas za naj manjši otročiče, iz slame spletene, pa le en sam je cël, dva raztergana. Razmečejo se po tléh mavhe, bisage, plajši. Vrata, kakor prav slabega kmečkega skednja, so odperete; pred vrati naši konji; okna so brez šip, lesene zaturnice, ki se po noči zalopnejo, da manj komarjev in družega merčesa notri sili. Na eni strani naše dvorane je srednje morje, na drugi planjava peska, ob tretji in četrti pa mesto.

Abdalla, naš konjski gospodar in kuhar-sila, gre na terg, nakupi jajc, mesa, srovega masla, sladkorja in kar je še kaj treba, napravi precej pri vratih ogenj, dobí nekaj posode, crè in peče po svoji šegi. Ni prav dolgo, prinese v eni skledi ocvertih jajc, v drugi pečenih kosov mesa, — brez noža, brez vilic, brez žljic, brez pertičev, brez vsega, — in postavil bi na tla, ako bi mi k sreči ne pristregli ter ne spravili saj na stoliček. Pomeče še kruha, kamor in koder kaj more — nekaj po našem pečenega, naj več pa Abrahama očeta podpepelnikov. In vsak popotnikov grabi in jé, kar se mu bolj prileže ali mu prej pod roko pride; dva leže na tléh, eden sedé na nizkem stoliču. Voda se pije naravnost iz verča, tacega kakor smo jih neke dni poprej vidili v stari cerkvi v Kani Galilejski. Kako je Tirolec g. Hörman delal in žulil limonado, ki se je žejnim od popotovanja prav dobro prilegla, tega naj nikar ne popisujem. Nazadnje nam je konjar prinesel tudi še černo kavo v skudelicah velikih, bi djal, kakor pol jajče lupine.

O posteljah po tléh bi se dalo tudi kaj popisovati, pa naj bo; spalo se je le vender bolje kot marsikterikrat doma. Zjutraj je bilo precej hladno. Tako se prenočuje po tako imenovanih „kanih“ ali jutrovskih prenočiščih, pa je dostikrat še sreča, če se dobé.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Štiri zaloge (štiftenge) Karol pl. Flödnikove za slepe v rejšnici v Lincu so z začetkom tega leta izpraznjene. Ubožni, zlasti sorotinski, vender pa zdravi in za oliko zmožni na Kranjskem rojeni otroci obojega spola, od 7. do 12. leta, imajo pravico do teh zalóg. Do konca sveč. 1870 se oddajajo prošnje po okrajnih poglavarstvih, v Ljubljani pa po mestni gosposki do deželne vlade.

(Tudi za novo leto.) Te verstice le pridejo v marsikterem oziru morebiti že pozno, pa tudi ne prepozno, ker ponavljati bi jih bilo treba vsak mesec dvakrat, preden bi nekatere vesti in serca pretopile. Več katol. listov jih je že razglasilo in zdí se nam, da nas vést véže jih tudi naznaniti. Slavni profesor Alban Stolz je namreč pod napisom: „Časništvo in katoliški duhoven“ zapisal te-le prav posebnega premislika vredne besede:

„Razplodila se je poslednji čas kaj silna šega pridiganja, ki na teden in na dan pod videzom naznanil in novin zanikarne ali pa tudi dobre nauke ljudem íše vcepovati, namreč: časništvo. Marsikteri duhovni, ki so sicer dobri dušni pastirji, so v oziru na časništvo tako malomarni in mlačni, kakor bi živeli v tistih stoletjih, ko

*) Tir je imel iz zavidnosti vojske in prepire z bratovskim mestom Sidonom, in tako so se domačini med seboj slabili, kakor se je godilo in se godé še zmiraj.

tiskarstvo še ni bilo iznajdeno. To ponekoliko od tod izhaja, ker naši posnetki (kompandije) v pravstvu in pastirstvu (v morali in pastoralu) malo ali nič ne govoré o veliki odgovornosti, katero ima duhovni pastir v oziru na tiskarske plodove. In tisti posnetki ne govoré zato nič o tem, ker večí del svoje uke jemljejo posredoma ali neposredoma iz starih bukev, ki o času njih pisave še ni bilo pričine, da bi se temelito govorilo o dolžnostih v oziru na tiskarske izdelke. Je pa veliko učeni, celo pobožnih ljudi, ki si pri tehtnih opuševanjih (zamudah) nič vesti ne delajo, ako ne najdejo zadevne reči v kakem cerkvenem pisavcu za velik greh zapisane. Vender pa je gotovo, da sedanji čas je silo tehtna dolžnost duhovnega pastirja ta, da se pazi ali gleda na časnike, kakošni da se v srenji berejo. Kako si zamore duhoven misliti, da ga bode naj višji Pastir štel k dobri pastirjem, ako mu ni nič mar to, da se po kerčmah in posameznih hišah v srenji imajo časniki, ki ne prenehoma očitno in potuhnjeno íšejo nezaupnost razširjati zoper katoliško cerkev, in sploh sejati nejevero, — nič pa ne storé, da bi srenja imela katoliške liste; morebiti sami komaj kak časnik imajo.“

Učeni profesor pravi nadalje, da zlasti branje sovražljivih in brezbožnih časnikov in bukev je tega krivo, da veliko županov, srenjskih odbornikov, premožnih meščanov, učiteljev, zdravnikov in pisarjev je mlačnih do cerkve ali pa celo cerkvi sovražnih, in če se bolj taki listi med ljudstvo razširjajo, bolj tudi narod unim enak prihaja in se pači. „Neoveržljivo gotova dolžnost vsacega duhovna pastirja je torej,“ pravi Alb. Stolz dalje, „da mora v svoji srenji vse si prizadajati, da se zanikarni časniki odstranijo in dobri listi razširjajo. Zlasti naj vsak, v čigar srenji se kužljivi časniki berejo, na prižnici dokaže, da sleherni, ki si take liste tégne, sam sebi in drugim počasi zavdaja z dušnim strupom k nejeveri, in to ostrupovanje se prav velikrat ne dá več popraviti. Ta opomin se mora na prižnici o vsaki primerni priliki kakor caeterum censeo ponavljati. In s stanovitnostjo se mora izpeljati temeljni nauk (načelo): Greh je, če si kdo po prejetem nauku vender še tegne (derži) zoperkeršanski časnik. Po drugi strani pa zamore katoliško časništvo le obstati in sad roditi, ako duhovni po svojih srenjah krepko delajo, da se dobro časništvo razširja...“

K tem čverstim opombam naj pristavimo še to, da sv. oče Pij IX, ki gotovo naj bolje vejo, kaj je našemu času treba, močno čislajo dobro časništvo, zoper brezbožne spise pa o vsaki priliki pravično sodbo izrekujejo. Zato pa ni čudo, da zanikarni časnikarji Pija IX tako čertijo in obirajo.

Zastran keršanskega nauka v neočitnih šolah je naučni minister 15. grud. 1869 dal razpis, da starši, ki dajo otroke v stranske ali privatne šole kake druge vere, morajo sami skerbeti, da bodo otroci tudi v keršanskem nauku podučevani. Vzrok k temu ukazu je menda to, ker nekaj katoliških staršev v Ljubljani svoje otroke pošilja v protestantovsko šolo, in tukajšno škofijstvo omenjeni protestantski šoli ni hotlo dati nobenega duhovna, da bi bil katol. otroke protestantske šole keršanski nauk učil. — Naš mil. škof, ki nihče ne bo rekel, da so preojstri v tej reči, si tedaj niso upali učenika za keršanski nauk dati v protestantsko šolo. Dobri katoliški starši bodo iz tega toliko jasniše spoznali, da naša sv. cerkev ne dopusti otrók dajati v drugoverske šole; dajali bodo otroke lev katoliške šole, in s tim bodo rešeni vestne odgovornosti, pa tudi skerbí, kje bi dobili njih otroci poduk v keršanskem nauku. Preteklo leto smo si morali nekteri duhovni — ne z majhno darežljivosti — iz usmiljenja do ubozih otročičev čas pri družih tehtnih opravilih pritergovati, da

smo posebej domá podučevali nekaj tacih otrók, ki so starši z njimi nespremišljeno tlačali v protestanško šolo. Čemú to? Katoliški starši naj dajejo otroke v katoliške šole, ki se zaupljivo ne more reči, da se v njih manj naučé, kakor pa v drugoverskih.

„Tagblatt“ še zmiraj „katehet.“ Ves nekako zbehan je „Tagbl.“ v petek pripovedoval svojim serčnomilim „liberalnim“ uhom, da je pol sveta „ekskomuniciranega“ ali izobčenega iz katoliške cerkve, in zdi se mu blezo, da ima on sam že dokaj „cenzur latae sententiae“ na svoji duši; v saboto pa se je sam lotil tudi katoliško mladino srednjih šol vse zlagoma iz cerkve izobčevati, ter se ji v ta namen nekako vsiluje — ne vemo za kacega „kateheta“ in voditelja, — toda kaj močno „liberalnega“ prav „novopečeno-konfessionsloznega.“ On od svojih šolarjev ne bo več pobiral spovednih listkov; vse jim bode na voljo dal, ali gredó k spovedi in sv. obhajilu, ali pa nikoli ne. Sej „to je čisto vestna reč;“ „njim samim, pa staršem,“ pravi, „naj se to prepusti.“ — Pač res, oče pod Nanosom, v Bohinju, na Kumu naj hodi v Ljubljano, v Kranj itd. gledat, da njegov sin spoved opravi! In če mu sin „lutersh“ domú pride, kaj se „Tagblatt“ za to meni? Kaj si vé, zakaj „Tagblattov“ modrijan tega ne tirja tudi pri učencih ljudskih in glavnih šol? Ali tam ni to „čisto vestna reč?“ Ali imajo srednošolci tanjši uho za svoje verske dolžnosti, kakor pa mali? — Pripoveduje pa po nekem dunajskem listu, ki ga vendar ne imenuje, o mešetarjenji s spovednimi listki strahovite reči, kakoršne se na naših srednjih šolah nikdar niso godile in ako Bog dá, se tudi nikdar godile ne bodo. Kjer študentje sami listkov katehetom ne nosijo, goljufati ne morejo, ko bi tudi res kateri imel k temu skušnjavo, in izmed 300 dijakov jih „Tagbl.“ ne dobi treh, ki bi kdaj kaj takega poskušali, kar on celo po številkah hoče skazovati, češ, da številke govori. Zdi se pa nam, da številke molčé, in le „Tagbl.“ govori; toda če kdaj, je zdaj prav po številkah lagal. Vestna dolžnost je, da veroznanski učitelji redoma vodijo svoje učence k prejemanju ss. zakramentov, in da se tudi prepričajo, če so res pri spovedi bili. To se godi sedaj po listkih, ktere prejemale spovedniki od spovedencev, in od spovednikov jih dobivajo kateheti. S tako dobro napravo bi jih pač tudi izmed vseučilišnikov toliko dušno ne poginilo, in sploh po mestih bi med svetno olikanimi vsih stanov se jih toliko ne pogubilo, ako bi se v spolnovanji verskih dolžnost vse skozi stanoviten red ohranil. Ne mara bi celo „Tagblattov“ pisavec bolje spoznal sam sebe ter zvesteje skerbel za svoj prihodnji stan unkraj groba, kateremu vendar le odšel ne bo, ako bi imel koga, da bi ga k verskim dolžnostim nekoliko priganjal. Pisavec „Tagblattov“ tako dobro vé, kakor mi drugi slabi ljudje, da človek brez prav krepkega spodbadka naj tehtniši dolžnosti rad opuša in lahko čisto zanemari v svojo lastno nepopravljivo škodo; ne vemo potlej, zakaj bi ravno v verskih dolžnostih, na katerih stoji večna sreča ali pa nesreča, bilo vse pustiti mladini na voljo, ali pa na starše zavračati, ki se vé, da tega naj večkrat spolnovati ne morejo? Tega menda saj ne bode te rdili, da je vsaka spoved nevredna, ako mladeneč ne gre kar naravnost zgolj iz lastnega spodbudka? Ako ste pa za „svobodo“ tako neznano vžgani in vpaljeni, zakaj pa tako vestno delate mladenču pike, kadar ga v šolo ni? Recite raji: „Pridi kadar češ, — kadar ne, pa ne.“ Vidili boste sicer, da jih dostikrat ne bo veliko več v šolo brez pik, kakor k spovednicam brez spovednih listkov. Toda, to nič ne dé: da bodo le „svobodni“ Jelite? — Vidite tedaj, kakošni slaboumezi, koliki berlavci ste vi, ki hočete vse verske opravila na voljo pustiti? Kdor hoče verske dolžnosti čisto iz svoje djati, on zagovarja razuzdanost, ne-

red, kolobocijo, nejevero; on je zapeljivec mladine, sovražnik človeštva.

In kakor bi se bal, da utegne na spomlad vsakdanja sv. maša za učence srednjih šol se spet pričeti, pravi, da je le-tá odpravljena, in da po taisti pravici se ima odpraviti redno spovedovanje za učence... Po katerem ukazu je neki odpravljena? Ima kali dopisnik verske vaje v oblasti? — Tudi še spet pogreva, kako se učenci med mašo učijo „Vokabeln“ ali „Jahreszahlen.“ Ste jih ne mara vidili? Zakaj ste pa takrat molčali? Dobro vemo, da prav čisto brez napak nikjer ni; ali če je to vzrok dobre vredbe zavrači, potlej le proč z vsimi božjimi in človeškimi zapovedmi, zakaj ne ene ne morete pokazati, zoper katero bi se nikoli ne grešilo.

Sicer pa, kdo vas je neki postavil za to, da se vtikajte v čisto cerkveno reč, ktero celo po temeljnih postavah oskerbuje cerkev sama? „Sutor, ne...“

Si napčno sodil spet, očitari;

Le k cokljam verni se, kopitar!

Pod Berdom. Bog naj podeli „Zg. Danici“ obilno vspeha in serčnosti, boriti se za našo ljubo mater sv. katoliško cerkev in za njene pravice. Nasprotnike pa, posebno ljubljanske — — — naj Danica vljudno svari, da naj spoznajo moč in duha naše sv. vere in tudi zvestobo našega milega slovenskega naroda do vere, domovine in cesarja. Bratje naročniki, stanovitni bodimo in ne pustimo se vpreči v jarem lažnjivega liberalstva in slovenskemu narodu protivnega ponemčevateljstva. Hodimo v duhu svete katoliške cerkve in njenih v večnem Rimu zbranih cerkvenih očetov. Terdno stojimo s svojim namenom, in ko se borimo za Boga, cerkev, za resnico in pravico, ne bójmo se moči in števila sovražnikov.

Blagoslovi, dobrotljivi Bog! delo XXIII tečaja „Zg. Danice.“

Gornji Avstrijanci snujejo politiško katol. družbo, ktera bode čversto delala za katoliško reč in zlasti veri sovražne nakane lažnjivih liberalcev zavračevala. Liberaluhe je že pred oglasom te družbe groza, in starka „Presse“ se trese. Prav je. Mi katoličanje z molčanjem in čičanjem za pečjó ne bomo nič opravili, zakaj hudobneži so zmiraj bolj ošabni. Na Dunaju je v družbi „zur Wahrung der Volksrechte“ jud kričal: „Preč z molitvijo!“ rogovililo se je zoper cerkveni zbor, zoper tri božje osebe, in nič ne pravijo, da bi se bil vladni komisar oglasil. Kadar se kak lažliberalen srenjski odbor, kako društvo prederzne nespodobno govoriti zoper našo sv. vero, cerkev, papeža itd., tudi minismo dolžni molčati. Kjer koli se katoliška reč žali, povsod se moramo glasno in serčno temu ustaviti: le tako bode skrivnim mavtarjem in verskim sovražnikom prederznost upadla. In k temu zlasti katoliške družbe veliko pomagajo, ker se tako zedinjeno dela. Naš čas je glas. Vse napačno se mora glasno očitati in grajati. Nič vam ne bomo zamolčali, da veste liberaluhi in sovražniki vere in resnice!

Iz Krovinga imamo veselo naznanilo, da naš s tolikimi zaslugami venčani rojak misijonar gosp. Pirc v svoji visoki starosti (v 85. letu) in torej pri naravni slaboti vendar še zmiraj obilno delajo v duhovni in telesni prid amerikanskega ljudstva. Pri tem se pa tudi še zmiraj pečajo za svoje rojake in njih blagor. Poslali so nam več zvezkov kaj lepega mesečnika (alte und neue Welt) z obrisi in podobami, kakor druge leta, in oserčujejo „Danicino“ občinstvo k veselemu delu za dobro reč, rekoč: „Le serčno in stanovitno se vojskujte zoper stoglavno peklenško kačo z močnim mečem močgne besede Božje. Z blagoslovom božjim bote vselej zmagovali. Vasa lepa „Danica“ dobiva zmiraj večji veljavo in spoštovanje.“ (Prečast. gosp. misijonar Pirc

jo dobivajo v Ameriko z zameno z „New-Yorker Kirchenztg.“ — Naj bodo prečastitljivi gospod misijonar vsem rojakom priserčno priporočeni v molitev, da bi jim Bog k tako lepi in častitljivi starosti še obilno veliko pridal. Vredn.)

Iz Rima. 31. dec. (V. pismo.) Zadnji večer leta se obhaja tudi v Rimu s slovesno pesmijo „Te Deum laudamus“ in z blagoslovom s presv. Reš. Telesom.

Sosebno slovesno pa se je zadnji večer leta obhajal to leto v Rimu v prelepi cerkvi „del Gesu,“ ktera je oo. jezuitov, ki imajo tu svojega naj višega prednika ali generala, in v ti njih cerkvi je tudi pokopan sv. Ignacij, ustanovnik Jezuitov. Sv. Oče z velikim delom v Rimu bivajočih škofov so bili pri slovesnosti pričujoči. Tudi je privrela brezštevilna množica ljudstva vsih stanov, ki je cerkev in bližnje kraje cerkve popolnoma napolnila. Po slovesnosti so sv. oče vsim pričujočim podelili blagoslov. Ko so prišli do cerkve, in potem ko so odhajali, so bili z živimi slavoklici sprejeti. O tacih prilikah pridejo papež s posebno slovesnostjo in z obilnim spremljavitvom. Tudi naša presvitla cesarica se je vdeležila te cerkvene slovesnosti.

Ko so se sv. oče imeli verniti domú, sem jaz s svojim vozom toliko hitel, da sem voliko pred v Vatikan prišel ter sem jih pričakal, tam na dvoru. In ko trobente zvavov zapojó, in bobni druge tu pričujoče vojaščine po širokem prostoru donijo, sem se tik zraven stopnic vstopil, po katerih imajo stopati sv. oče, kadar gredo v zgornje nastropje svoje palače. Ko stopijo iz voza, in vidijo nas pričujoče, so nas blagoslovili, in nekdo je zaklical: „Eviva Papa Pio IX!“ jaz pa sem glasno zavpil: „Bog živi sv. očeta Pija IX!“

Okrog stoječi so me debelo gledali, in ne vem, kaj so mislili? Znabiti se jim je zazdevalo, da sem Amerikanec!

(Konec nasl.)

Literarna govorišnica. Pred nami leži „Zvona“ prvi list, s katerim se hoče Janežičev „Glasnik“ nadaljevati, potem ko je nja prvi naslednik v Mariboru že po prvi številki obtičal. Bode li „Zvon“ bolj srečen? Gosp. izdatelj ima, kakor v I. literarnem pogovoru pravi, „nar manj upanja.“ Zakaj? Iz pogovora ni to jasno; vsaj to, da izdatelj vé, „kacih napadov se je nadejati, in od kod,“ mu upanja jemati ne more, ker se je proti kritiki, bodi ona „omikana,“ ali „neotesana,“ dobro oborožal, kar razodeva pogum na obé strani.

Ker smo tudi mi teh misli, da ne sme kritika biti ne „natolcevanje, ne podtikanje in černjenje,“ se bomo skerbno varovali, da „zarobljeno in neotesano“ ne govorimo; prosimo pa tudi g. vrednika pred vsim, da kritike, ki se naslanja na čverste principe, med „napade“ ne šteje, temuč prepričanje tudi pri nas spoštuje. Toraj ad rem!

Po naših mislih mora lepoznanek list pred vsim čversto podlago imeti. Ta pa je jasen in resničen pojem o tem, kaj da je prav za prav „lepo?“ Slovenci — in tem je „Zvon“ namenjen — stojimo, Bogu bodi hvala, na kristijanskem, edino pravem stališču. Nam je prava olika ona, ako je človek v mišljenji in djanji kristijan; če pa to ni, je vsa vnanja olika lošen plašč, ki odeva znotranjo praznoto ali pa duševno gnjilobo. Vsaj tudi javno mnenje tako sodi, zato se olikana nečednost le po kotih skriva; očitna še pa sama po oliki ne „aspirira.“

Če pa stvar iz kristijanskega stališča gledamo, se bo „lepo“ le to imenovalo, kar se strinja z Božjo idejo. Kar je pa tej nasprotno, ali grešno, tudi „lepo“ biti in se tako imenovati ne more. — Govorimo „konkretno.“ Kdo bi tajil, da je mnogo podob gerških in latinskih umetnikov zarés „lepih,“ ker kažejo človeški organizem tako natanko posnét, da se nam dozdeva,

kakor bi podoba z nami govorila, besedo s ponašanjem svojim oživljala. Toraj tudi umetniki vseh časov iz teh umotvorov svoje vzore posnemajo. Lépo, popolen organizem je po Božji ideji, zato nam je tako vséč. Od kar sta se pa greh in odpad od Božje ideje v človeštvo vteplja, zamore taisti človeški organizem, bodi on še tako umetno posnét, Bogu nasproten biti, in takrat ni več lépo, ker je podoba grešnosti, in postane dobremu okusu naravnoč ostuden, če poštenost v sercu kali. Kdor ima čisto serce, ne bo nikoli na pol nage Magdalene „lepo“ podobo imenoval, ker žali naj nježnišo človeško čednost, ki je odsév Božje lepote. — To je kristijansko stališče pri sodbi o tem, kar je lepo in kar ne; in kdor to stališče za opravičeno spoznava, se bo tudi z nami lahko pogovoril; kdor pa to stališče kot zastarelo ali neopravičeno prezira, s tim smo si v principu navskriž, in se tudi pogovarjati z njim ne moremo.

Ta kristijanski princip, na lepoznanške umotvore obrnjen, pa ne tirja, da bi list le pobožne pesmi pri-
našal, v vbrani besedi nemara katekiziral, „ljudi le v cerkev vabil,“ on le hoče, da se ne hvalisa in v mikavni obliki ne prikazuje, kar je Bogu in poštenim ljudém zoperno. — To bi po naših mislih bilo naj lepše in naj bolj zanesljivo vodilo pri izdavanji lepoznanškega lista, kateri bi, v tem duhu vredovan, neskončno veliko koristil, in si enoglasne hvale pri vseh pametnih, v resnici olikanih ljudéh pridobil.

Kakor kaže prvi list „Zvona,“ se hoče pri izdavanji gledati na drug princip, ki se blezo tako-le glasi: Lepo je vse, kar odgovarja ideji, katero kdo o kakošni stvari ima. In ker je dandanašnji vek materijalen (da ne rečemo pantheističen), mora tudi poltnost v lepi obliki svojo pravico imeti. — Da se nam ne oporeka, da natolcujemo, podtikamo ali černimo, moramo svojo sodbo poterditi iz lista samega, in pri tem se deržimo le stvari, izpustivši vsako osebnost izpred oči. — Pesem „Lovska“ bila bi krasna, ko bi, posebno v zadnji štrofi poltnosti se ne cedila. Ali mora to biti? Poznamo mnogo „lovskih,“ ki ostajajo pri svojem pravem, lepem predmetu, in toraj so in ostanejo vedno lepe. — Pesem „v solzni dolini“ po obliki izverstna, se vendar čednemu človeku nikdar prikupila ne bo, ker zapeljana mati posebno v 4. štrofi prav pohujšljivo javka, v tem ko bi se bila uboga zakonska vdova vsakemu blagemu sercu s to serčnostjo prikupila. Kaj je lepše, čednost poveličevati, ali pa ji s poveličanimi nasledki greha v oči biti? In kaj hoče celó zadnja štrofa, v kateri zapeljana mati z „zlatim sinkom“ govori: „V zlatem plašču boš opravljal — pred oltarjem sveti dar?“ Sveta cerkev, čez vse visoko cené devištvo in svetost zakonske zveze, je postavila nezakonskim zaderžek, da se ne pride tako meni in tebi nič v zlatem plašču pred oltar. Ali ne moti ta misel, ki si je olikan človek iz glave izbiti ne more, vsega vtisa, ki ga je pesnik tu namerjaval?

In „Zorin!“ Njega zamore res umeti le kaki „samarijan,“ čigar veroizpovedanje je čudna zmés iz paganzma in židovstva, pa brez „prerokov in preroških obečanj kristijanske blagovesti. „Zorin,“ kakor se razodeva v I. pismu iz Pariza, je pomilovanja vreden novošegni brezvérník, ki pred paganskimi maliki kolena priklanja, dokler še more; v bolezní in težavah pa sirotej tolažbe in mirú ne najde bolnemu sercu, ki ne pozná nebeških milosti odrešenja. Njegova, že na tanki niti viseča pogumnost: „Se se nam smeje življenje, kliče in vabi nas, vživajmo ga — post mortem nulla voluptas“ — nič družega ni, kakor grozovitna paganska brezupnost, ktera kaj žalostno odméva v lukvah modrosti: „Dixerunt (impíi) cogitantes apud se non recte: Exiguum, et cum taedio est tempus vitae nostrae, et non est refrigerium in fine hominis; . . . quia ex nihilo nati

summs, et post hoc erimus, tanquam non fuerimus; quoniam fumus flatus est in naribus nostris... Umbrae enim transitus est tempus nostrum... Venite ergo, et fruamur bonis, quae sunt... coronemus nos rosis, antequam marcescant... quoniam haec est pars nostra et haec est sors." (Sap. II.) Mili Bože! hočemo li nazaj v temoto, ki je pred več ko 2000 leti zemljo pokrivala, ubozemu človeku tajnost večnega življenja zakrivala? — Kdo zamore, da bi mu rdečica obraza ne zalijala, kdo zamore brati pohujšljivo moljkovanje pred „nebeško Afrodito, . . . ktere je“ — toda zamolčimo rajši besede, da častitih bralcev ne spečejo? (Slovencem naj samo povemo, da Afroditja je bila boginja nečistosti pri paganih). — Kako ošabno, prav po pagansko, pa tudi neumiljeno se glasi beseda: „Take podobe, ki so jih vstvarili umetniki, imajo vsaj meni (t. j. Zorinu) več realnosti, več resničnega, pravega življenja, kakor so ga imeli milijoni in milijoni, ko so izlezli iz prahu, ki so živeli v prahu in o prahu, in se slednjič povrnili zopet v prah — za njimi pa ni ostalo sledi.“ Ali se ne pravi to rogati se vsemu kristijanskemu življenju, preimenitnim besedam Gospodovim: „Jaz sem pot, resnica (realnost) in življenje?“ — Kaj hoče slednjič — da mnogo družega zamolčimo — stavek: „Umetnost (t. j. spoznanje in čišlanje umetniških del) povzdiguje človeka nar bolj nad žival ter ga približuje stvarniku?“ Če je res tako, potem: „srečno“ vi vsi, ki ne morete z Zorinom ne v Monakovo in ne v Pariz, da bi tam umetnosti se navzeli in tako „nar bolj nad žival se povzdignili in stvarniku se približali.“ In vendar je to namen vsacega človeka, in toraj tudi pot do tega namena ne v občudovanju gerške ali latinske umetnosti, ampak edino le v kristijanskem zakonu (postavi) odkazana!

S tem, mislimo, smo zadosti opravičili svojo sodbo, da hoče „Zvon“ doneti po principu: Lepo je vse, kar odgovarja ideji, katero kdo o kakošni stvari ima. Ta princip pa, dosledno porabljen, nas pelje naravnoč v stari paganizem. — Kriva je vsled tega misel, da bi k dobri odreji mladine treba bilo po tacih spisih kazati jej svet, kakoršen je, češ, da si tem potom krepčá moralne moči in pride — po izbiri dobrega in zla — do prepričanja in s tem do prave moralnosti! Bog je prvi odgojitelj človeškega rodú, in on je svaril, ter branil, naj človek ne skuša še le po grehu se prepričati, da človek ni Bog! In ravno, ker je „skušal sam ločiti“ dobro od zla, se je ugreznil v neizmerno škodo, katero čuti vsaki izmed nas zadosti. Zatoraj pa tudi naj boljši paedagogi po principu delajo: „principiis obsta, sero medicina paratur . . .“ Skušnja pa tudi uči, da spačenemu mladenču prej mirú ne dá, dokler grešnega sadú do jedra in korenine ne skusi, in ko ga je nesrečnež skusil, mu mnogokrat „medicina“ več ne pomaga; kajti ima greh svoje klešče, ki so močnejše od vseh filozofiških pravil.

Kdo bi ne hvalil blazega namena, mladini oskerbovati dušne hrane za kratek čas in poduk? Toda iščimo nje kakor bčela, ki ferči tudi med strupenimi cveticami, pa vendar ne pobira strupa, ampak le sladke sterdi. — Veselilo nas bo priserčno, če bo „Zvon“ po tem zgledu zanaprej delal. Kalophron christianus.

Razgled po svetu.

Na Francoskem Napoleonu vse nekako upada in omahuje. Časniki pravijo, da ga starost tare, pa to je piškav izgovor. Kako pa je star Pij IX, kako so stari škofje, in lejte, kaj delajo? Edino djanje, ki po pravici oči vsega sveta nase obrača, je zdaj cerkveni zbor v Rimu. Zdi se tedaj, da neko skrivnostno prekletstvo je iz Laškega prišlo na Napoleona, ki mu poterga niti naj tanjših spredenih osnov in naklepe prekriža ter jih v njegovo škodo oberne. Kako je vse občudovalo Na-

poleona še dan pred Sadovo! Bil je nedosegljiv. Dan pozneje je bil že veržen s perve stopinje, pravi „Volksztg.“ iz Baltim. Ko so ga undan zadnji dan leta po navadi o poli ene prišli pozdravit vsi pariški bobnarji in vse glasbe, ni zunaj teh vradnih preslavljavcev noben človek izmed ljudstva ust odperl, da bi mu bil slavo klical. Ponizanje je tudi to zanj, da je moral privoliti v ministerstvo iz zbornice, kar bo njega rodovitnemu duhu kaj hudo roke vezalo. Zraven tega se vera na Francoskem menda manj spoštuje, kakor pred 20 leti; pregrehe se množijo, ki tudi poštenje dežele spodkopujejo; posebno pa se ondi mavtarstvo šopiri, kar ni bilo še nobeni vladi v korist. Napoleon je po pravici duhovstvu v Parizu, ki mu je letos za novo leto srečo vošilo, odgovoril, da tudi on jim srečo voši za gorečnost, sktero v ljudstvu razširjajo „nauk o zatajevanji samega sebe in pa o keršanski ljubezni.“ Bistroidni cesar spoznava, da zdaj je jel gnoj teči iz turrov, ki jih je cepilo lažljivo „liberalstvo“ in fortšritlerstvo, zato ga skerbi in zoper vsejane kužljivosti pri cerkvi, ki uči zatajevanje in ljubezen, pomoč vidi. Za „liberalizem“ in „fortšritt“ se je dozdej čislalo: „materijalizem“ (zgolj pozémeljstvo), nedeljsko delo, odvratanje od vere in od misli na večnost, razširjanje frajmavratskih lož, branje malopridnih časnikov itd. Zdaj Napoleon spoznava, da v zatajevanji je podlaga sreče. „Tempora mutantur!“ — Menjajo se časi in ljudje; ne pa večne načelstva, ktere cerkev zastopa in oznanuje.

Razpor v cerkvenem zboru — to je luciferjevi stranki naj bolj priljubljena misel, ker je on sam razpor, podoba in oče vsih razporov. Kardinal francoski Mathieu je bil šel domu 43 dijakonov posvetit, in od svojega brata na smertni postelji slovo vzet, in precej so veselja poskakovali, češ: zavoljo razpora jo je potegnil. Veliko govore o kdo vé kakem upornem liberalizmu Strosmajerovem. Menda jih bo pač sram, ko bodo resnico zvedili, ki je pri skrivnih sejah nihče ne vé razun tistih, ki jih naj ojtrestjši dolžnost veže zdaj molčati. Neki škof so menda to-le pisali domu: „Veliko bodo časniki pisarili (o tem, kar se v zboru godi), ne verjemi pa nikar nič ne!“ —

Dalmacija. Veliko so že naznanaovali, kako se Krivošijani na Dalmatinskem podajajo; sedaj pa zopet pišejo, da ne gre tako gladko. Hočejo neki splošno prizanesenje, prostost od brambe, in da naj se jim zdajci orožje nazaj dá.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Fr. Zupančič, duh. pastir v Kovšici, je umerl 8. pros. R. I. P. — Č. g. Jan. Zorcu, fajm. na Turjakih, je podeljena fara Mengeš, in turjaška je 11. pros. razpisana; č. g. Mat. Jerebu, duh. pomoč. v Sori, pa lokalija Javorje pri Poljanah na Gorenškem.

V lavantinski škofii. Umerl je č. g. Jož. Soler, kurat pri sv. Vaclavu. R. I. P. Za oskerbnika je postavljen č. g. Petan.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Železnikov po g. J. B. 2 gl. 20 kr. a. v. in 1 terdnj. za 33 kr. star. den. — Iz stare Loke žena 70 kr.; neimenovan 60 kr. + 20 kr. tukaj ostale naročnine. — G. L. J., duhoven z Dolenskega: Sv. Očetu Piju IX za potrebe občnega zbora 10 gl. — G. A. P. 2 gl.

Za mil. škofa Mraka. G. L. J. duhoven z Dolenskega: Za mil. škofa Mraka, našega rojaka, 10 gl. G. Fr. K. 1 gl. (za 2 pod.) — Neimenovan po Br. Rib. 1 gld. — Neimenovan njegov prijatelj 6 gl. 60 kr.

Za misijon v srednji Afriki. G. Jan. Sajovic v M. 2 gl. G. A. 3 gl. Neimen. 1 gl.